

Hærvejen ved Christianshøj

Bronzezeit

Grabhügel

Grabhügel

Hærvejs plantager gemmer stadig mange spor af hulveje over den tidligere åbne hede.

Hærvejen ved Christianshøj.

Shelterpladsen ved Christianshøj er et godt udgangspunkt for at gå på opdagelse i landskabet langs Hærvejs-stien. Her befinder du dig midt i det jyske landskab, hvor dramaet mellem is og smeltevand udfoldede sig på fuldt blus under den sidste istid, "Weichsel"-istiden, som sluttede for ca. 20.000 år siden, dækkede størstedelen af Danmark og formede nutidens landskab. Herunder blev den jyske højderyg dannet, som sidenhen har fungeret som nord-syd gående færdselskorridor, ad det vi nu kalder for Hærvejen.

Hedelandskab, maleri af Hans Smidth.

Grænselandet langs højderyggen og den såkaldte "hovedstilstandslinje" er et enestående geologisk landskab, som strækker sig nord-syd gennem Jylland fra Rødekro vest for Aabenrå til Hald Sø syd for Viborg og videre vestover mod Struer og Bovbjerg ved vestkysten. Langs denne linje stoppede den øst fra kommende is sin fremdrift i sidste istid, hvorefter afsmeltingen i det efterfølgende varmere klima begyndte for omkring 15.000 år siden.

Gamle hjulspor aftegner sig stadig mange steder på heden - her fra Kongsø Hede ved Vrads. Senere opdykning eller opfuring for anlæggelse af plantager har fjernet sådanne spor.

Afsmeltingen frigav enorme mængder vand blandet med sand og sten, der var bundet i isen, som

strømmede ud over området udenfor isen, hvor det formede det karakteristiske flade vestjyske landskab og grundlagde den landskabsform som vi kalder for hedeslette. I takt med at isen trak sig tilbage blev det underliggende morænelandskab frilagt. Det var et helt anderledes kuperet landskab, formet af is og smeltevand og hvor "isterninger" fra den kilometertykke iskappe blev efterladt indespærret i landskabets lavninger - såkaldt "dødis". Bølling Sø ca. 4 km sydøst for Christianshøj er et sådan eksempel og her var også den gamle gletsjerport i isen, hvor smeltevandet blev trykket nordvest ud gennem Funder Ådal og videre gennem Skygge og Karup Å til havet ved nutidens Limfjord. Da landet endeligt nogle tusinder år senere blev isfrit var havspejlet til gengæld steget voldsomt. De lavtliggende områder af landet stod derfor under vand og landets nuværende omrids fremkom først, da den efterfølgende landhævning i de tidligere isdækkede områder indtraf. Herved blev også nutidens vandskel omkring Bølling Sø skabt - og hvor Funder Å nu afvandes mod øst gennem Gudenåen.

I dag er tidligere tiders vidtstrakte heder vest for hovedstanslinjen nu for størstedelen enten tilplantet eller opdyrket. Kun ca. 10% af de tidligere hedearealer - eller godt 2% (80.000 hektar) af Danmarks nuværende areal - dækkes i dag af hede. På Grathe Hede/Gråhede i den østlige del af Kompedal Plantage - på Hærvejsruten vest for Christianshøj - kan du dog stadig finde heden, Fra et stort udsigtstårn langs Hærvejsstien kan du nyde udsigten over den tidligere næsten uendelige hedeplade, hvor gravhøje fra oldtiden viste vej. På den magre jordbund manglede bevoksningen mange steder og her dannedes der sig store åbne flyvesandsområder, som var en udfordring for både færdsel og ikke mindst senere tids opdyrkning.

Christianshøj Vogn på hede

Stude trækker en vogn over heden i forrige århundrede.

I området omkring Christianshøj forenes den østlige "højroute" øst om Bølling Sø med middelalderens vestlige rute om søen fra Christianshede i syd til Klode Mølle i nord og herfra forsætter ruten samlet nordpå med kurs mod Lysgård og Hald Sø. På mange måder en fuldstændig identisk historie, som den vi møder syd for Bølling Sø ved Christianshede - se også [Harbovad hulveje](#).

Store Bedehøj - en velvoksen gravhøj ved Christianshøj - som sikkert blev opført i bronzealderen, har givetvis ligget som et vigtigt pejlemærke for færdslen i både oldtid og middelalder. Højen har måske fået sit navn fra Hærvejens store stuedrifter, som her kunne holde en pause og lade dyrene græsse (bede). En anden forklaring kan være, at højen fungerede som bedested for skovlovringer på salgstur med deres trævarer og vognhjul til de skovfattige egne vestpå ved Holstebro og Skive.

Shelterpladsen ved Christianshøj er et godt sted for rast og overnatning på Hærvejsruten.

Zugang

- Shelterpladsen ved Christianshøj ligger på Hærvejsruten nord for Bølling Sø - se [LINK HER](#)

Faciliteter

- Informationskilt på shelterpladsen.

Særlige forhold

- Husk at evt. hund altid skal føres i snor.
- lagtag brandfaren - Åben ild må kun finde sted på anlagte bålsteder ved shelterpladserne.

Praktische Informationen

ADRESSE

Aalborgvvej 2B , 7442 Engesvang, Mitteljütland

EIGENTUMSVERHÅLTNISSE

In Privatbesitz

GPS

56.219688, 9.326513

UTM

E521782 N6230104

© 2026 Joomlakonsulentent • fortidsmindeguidе.dk